

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ EWANGELICKI OB. FIL. P. W. WNIEBOWZIĘCIA NMP

1869/1

2. Czas powstania

1909 r.

3. Miejscowość

LIPIA GÓRA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres 64-815 Lipia Góra
działka nr [REDACTED]

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo wielkopolskie

pow. Chodzież

gmina Szamocin

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem. Lindenwerder

7. Przynależność administracyjna do 31.12.1998
+VI-1975

województwo pilskie

powiat

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzym.-Kat.p.w.św.ANNY
w Jaktorowie
64-815 Lipia Góra

9. Użytkownik i jego adres

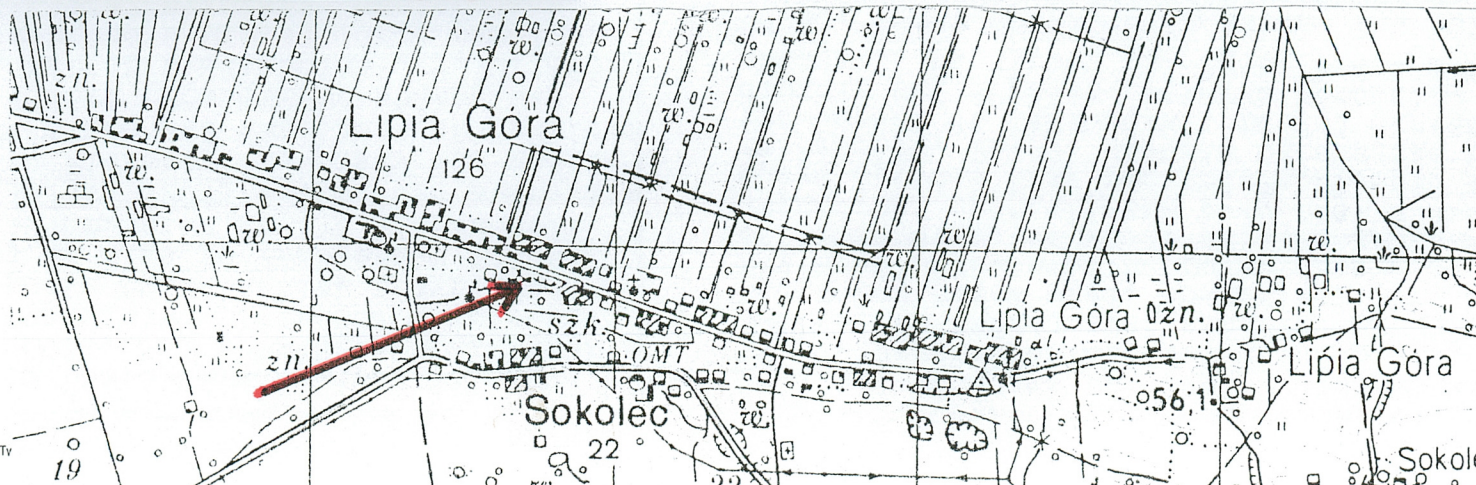
j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr

651/LIPIA/A 2 28.02.2008

data

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Wieś Lipia Góra została założona w 1803r. Jej powstanie wiąże się z osadnictwem ludności niemieckiej w pasie nadnoteckim, przybierającej na sile po rozbiorach Polski. W 1816r. wieś ma 314 mieszkańców, w 1871r. 1204, w tym 1056 ewangelików. Pierwszy drewniany dom modlitwy miała już wspólnota ewangelicka w 1818r. Początkowo obsługiwał ją pastor z Szamocina. 1.10.1869r. utworzono w Lipiej Górze parafię, do której należały następujące miejscowości: Antoniny, Jaktorowo, Lipa, Notecko, Nowy Dwór, Sokolec, Borowo Młyn, Swoboda, Zofiówka, Józefowo. Cała parafia ewangelicka miała 1465 wiernych. Obecny kościół wzniesiony został w 1909 r. - według relacji p. Wysockiego z Lipiej Góry ta data znajdowała się na chorągiewce wieńczącej wieżę kościoła, obecnie nie zachowanej. W 1945 r. kościół poświęcony przez katolików, obecnie jest kościołem filialnym Parafii Rzym.-Kat. w Jaktorowie.

Styl: neogotyck

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja: Kościół położony w centrum wsi ulicówki mającej długość 5 km, po pd. stronie asfaltowej drogi biegnącej przez wieś o luźnej zabudowie. Działka, na której stoi kościół ma kształt trapezu. Od strony drogi biegnącej przez wieś, nowy niski płot ze sztachet drewnianych między słupkami murowanymi, na podmurówce., od pd. płot z drewnianych sztachet na podmurówce, od wsch. działka graniczy z nieczynnym, zdewastowanym cmentarzem ewangelickim porośniętym krzewami bzu, od zach. z dawnym dużym ogrodem przy pastorówce, obecnie silnie zarośniętym i częściowo zalesionym. Po pd. stronie ogrodzenia biegnie boczna droga ziemna prowadząca do pastorówki, po jej drugiej stronie łąki, za którymi zabudowania wsi Sokolec. Działka kościelna porośnięta trawą i nielicznymi akacjami, od strony pn.-zach. brama z furtką, analogiczna jak płot. Od pd. teren opadający w stronę łąk wsi Sokolec. Przed elewacją zach. drewniany krzyż misyjny. Pastorówka na pd.-zach. od kościoła, oddzielona od niego zalesionym ogrodem.

Materiał, konstrukcja, technika: ściany zbudowane z cegły ceramicznej pełnej o wątku polskim, w portalach w elewacji zach. użyto kształtek ceramicznych profilowanych oraz żabek i kwiatonu ceramicznego na wimperdze; fundament z ciosów granitowych o płasko obrobionych brzegach. W prezbiterium sklepienie murowane krzyżowe. W nawie strop drewniany belkowy zakryty deskami z dwoma ściągaczami zakończonymi szyszkami. W kruchtach zakrysti i salce stropy drewniane belkowe z potynkowaną podsufitką. Wieża dachowa drewniana kleszczowo-płatwiowa, konstrukcja wieży oparta na królu. Pokrycie dachu z dachówki ceramicznej karpiówki w układzie w koronkę na przybudówkach klatek schodowych, i części zakrystii, pozostałe połacie dachu kryte dachówką ceramiczną mnich-mniszka, hełm wieży pokryty blachą miedzianą. We wszystkich pomieszczeniach na parterze posadzka z kwadratowych płytek ceramicznych o wym. 24x24 cm, pod ławkami deski. Na chórze i w wieży deski. Schody: zewnętrzne - stopnie granitowe, przy stopniach w transepcie pd. kuta poręcz uzupełniona esownicą i ceownikiem. Schody wewnętrzne drewniane jednobiegowe z balustradą z graniastych szczebli. Otwory: drzwi zewnętrzne, okna w prezbiterium, na emporach, w wieży w otworach zamkniętych ostrołukowo. Drzwi wewnętrzne, okna w dolnej kondygnacji nawy, na klatkach schodowych, w zakrystii w salce katechetycznej w otworach zamkniętych odcinkowo. Otwory okienne w dachu i szczytach prostokątne. Stolarki okienne: w prezbiterium witraże ornamentalne, z motywem niebieskich rozet uzupełnionych liśćmi i czerwono-pomarańczowymi obrzeżami. W nawie okna witrażowe z przeźroczystego szkła oprawionego w oków z motywami geometrycznymi - plecionek, rombów, siatek. Na parterze niektóre okna wymienione na drewniane, krosnowe, jednoskrzydłowe zamykane na obertle. Na parterze wszystkie okna okratowane. W wieży okna witrażowe z przeźroczystego szkła, jak w nawie. W ostatniej kondygnacji wieży żaluzje drewniane. W dachu okna krosnowe, drewniane dwuskrzydłowe.

14. Kubatura w tym wieża 5830 m^3 712 m^3	15. Powierzchnia użytkowa 331 m^2	16. Przeznaczenie pierwotne kościół ewangelicki	17. Użytkowanie obecne kościół rzym.-kat.
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Po 1945r. w kościele przeprowadzano remonty beżace-malowanie wnętrza. W latach 50-tych XXw. wycięto emporę w transepcie. Około 20 lat temu zdjęto ze zwieńczenia wieży chorągiewką z datą budowy kościoła 1909. W 2002 r. wykonano nowe ogrodzenie od strony drogi.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Kościół zachowany w stanie prawie niezmienionym. Stan fundamentów, ścian i wszystkich konstrukcji dobry. Dach kościoła do remontu - na drewnianym pułapie w nawie zacieki, liczne ubytki dachówek na przybudówkach mieszczących klatki schodowe. Stolarki okienne w złym stanie, ołów popękany, liczne ubytki szkła, okna witrażowe osadzone w murze, niektóre okna na dolnej kondygnacji wymienione na pojedyncze drewniane. Wnętrze kościoła wtórnie przemalowane - zmieniona kolorystyka, w transepcie wycięto emporę, ołtarz główny przywieziony z Dźwierzewa - dekanat kcyński. Instalacje w stanie dostatecznym. 20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Pilnie naprawić ubytki dachówek w połaciach dachowych, przełożyć okna witrażowe oraz umieścić je w osobnych ramach, a nie jak obecnie bezpośrednio w murze.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

Księga Wieczysta T 4 k. 163 Lipia Góra w Sądzie
Rejonowym w Chodzieży

22. Bibliografia Antlitz und Geschichte des Kreises Kolmar

(Posen), Kiel 1970, s. 230.

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego, T 5, s. 269,
Warszawa 1884.

A. Werner, Geschichte der evangelischen Parochien in
der Provinz Posen, Posen 1898, s. 182-3.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Bernadeta Piecuch 07.2003r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Bernadeta Piecuch 07.2003r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia, fotogr. mgr Bernadeta Piecuch 07.2003r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów WO SOZ Delegatura w Pile

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

szt. 6

1. Miejscowość <u>Lipia Góra</u>	5. Obiekt (nazwa jak w karcie)	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina <u>Szamocin</u>	kościół ewangelicki ob.	c.d. p.13-opis
3. Powiat <u>Chodzież</u>	fil. p.w.Wniebowzięcia NMP	
4. Województwo <u>Wielkopolskie</u>		

Stolarki drzwiowe: zewnętrzne- dwuskrzydłowe, pełne, umieszczone w uskokowym portalu z profilowanej cegły, z nadświetlem ostrołukowym z centralnym polem w formie sześcioboku z oszkleniem witrażowym z przeźroczystego szkła o motywach geometrycznych, ślomie profilowane, skrzydła drzwiowe dwuwarstwowe ramowo-płycinowe na zewnątrz opierane deskami na zawiasach pasowych z hakim, dekoracyjnie kutych, z łukowymi odgałęzieniami z wypukłymi listkami, drzwi przylgowe, z zamkiem wpuszczanym z ozdobnym okuciem na zewnątrz.

Pozostałe drzwi zewnętrzne - jednoskrzydłowe, pełne, dwuwarstwowe ramowo-płycinowe, na zewnątrz opierane deskami, na zawiasach czopowych, na zewnątrz ozdobne okucia przypominające zawiasy pasowe z motywem gałązek liści dębu, drzwi tępe z zamkiem wpuszczanym i dekoracyjnym okuciem oraz klamką w formie liścia dębu.

Drzwi wewnętrzne: wiatrołap w kruchcie -dwuskrzydłowy, ramowo-płycinowy na zawiasach krzyżowych, w górnej części skrzydeł sześcioboczny otwór z oszkleniem witrażowym o motywach geometrycznych z przeźroczystego szkła, drzwi przylgowe, z zamkiem wpuszczanym z kutym szyldem i klamką. Drzwi wewnętrzne do nawy, na chór, w zakrystii - jednoskrzydłowe, ramowo - płycinowe, na zawiasach krzyżowych, lub czopowych z hakim, z ozdobnymi szyldami i klamkami np. w formie muszli, zamki wpuszczane. Drzwi z chóru na wieżę- jednokskrzydłowe, deskowe z zastrzałem, na zawiasach czopowych, z ozdobnymi okuciami, z zamkiem puszkowym. Drzwi na wieżbę dachową z wieży - jednoskrzydłowe, deskowe, na zawiasach pasowych, od wewnątrz obite blachą, zamykane na skobel.

Rzut: kościół jednonawowy, nawa prostokątna z prosto zamkniętym transeptem, przylegającym do węższego od nawy prostokątnego, oszkarpowanego prezbiterium nakrytego sklepieniem krzyżowym. Od pd.-wch. do prezbiterium przylega salka a od pn.-wsch. zakrystia z przedsionkiem. Od zach. umieszczona centralnie prostokątna wieża, przy niej od pn. i pd. prostokątne przedsionki trójbocznie zamknięte z klatkami schodowymi na chór. Wewnątrz kościoła drewniane empory w kształcie litery U- obiegające nawę od pn., zach. i pd.

Bryła: kościół rozczłonkowana, korpus nawowy dwukondygnacyjny, oszkarpowany, nakryty wysokim dachem dwuspadowym z dwoma rzędami świetlików, na zach. krańcu nawy niższe od niej trójbocznie zamknięte dobudówki mieszczące klatki schodowe na chór, nakryte daszkami pięciospadowymi. Na wsch. krańcu nawy transept, nakryty dachem dwuspadowym, niższym od dachu nawy i założonym poprzecznie w stosunku do niego, od wsch. przechodzący w dach jednospadowy nakrywający salkę. Do transeptu od wsch. przybudowano niższe prezbiterium, prosto zamknięte, w narożach oszkarpowane, od pn. do prezbiterium przybudowano niższą jednokondygnacyjną zakrystię, nakrytą dachem dwuspadowym, założonym poprzecznie w stosunku do osi głównej kościoła. Od zach. w centrum wieża w 3/4 wtopiona w korpus nawowy, 5- kondygnacyjna, nakryta dachem dwuspadowym i zwieńczona

na kalenicy z ostrosłupowym hełmem na szczycie założonym na ośmioboku.

Elewacje: z czerwonej cegły z tynkowanymi blendami w szczytach nawy, wieży, transeptów, prezbiterium, zakrystii. Górne krawędzie ścian nawy, transeptów, prezbiterium zakończone otynkowanymi i biało malowanymi pasami tynku. Analogiczne pasy podkreślają nasadę szczytów wieńczących nawę, wieżę, transepty, prezbiterium i zakrystię. Elewacja frontowa: zach.- trójosiowa, symetryczna, z drzwiami głównymi umieszczonymi w ostrołukowym,

Wkładkę założył: Bernadeta Piecuch VII.2003
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów WO SOZ Deleg .Piła

uskokowym portalu z profilowanych cegieł, ujętych w wimpergę zwieńczoną kwiatonem, z żabkami na ukośnych krawędziach, w polu wimpergi wysokie trójlistnie zamknięte okienko umieszczone pomiędzy 2 wnękami niższymi, o analogicznym wykroju, białe malowanymi. Po bokach w cofniętych bocznych częściach szczytu nawy wejścia boczne, powyżej okna doświetlające schody na chór. Wyżej u nasady szczytu nawy tynkowany i biało malowany pas oddzielający szczyt i opasujący kościół na wysokości górnych krawędzi ścian bocznych. W szczycie po 3 blendy ostrołukowe po obu stronach wieży. W ostatniej kondygnacji wieży okna żaluzjowe umieszczone na rolkach ceglanych, poniżej kwadratowe, zniszczone, metalowe tarcze zegara. Na kalenicy dachu wieży ośmioboczna glorieta na okrągłych słupach, zwieńczona ostrosłupowym hełmem z kulą i krzyżem na szczycie. Drewniana konstrukcja gloriety obita blachą miedzianą. Dawniej na szczycie wieży oprócz kuli i krzyża była chorągiewka z datą budowy 1909r. Elewacje boczne: w nawach i transepcie okna umieszczone w 2 kondygnacjach, górne okna umieszczone parami oddzielone murkiem i umieszczone we wspólnej ostrołukowej wnęcie otynkowanej u góry. Transept, prezbiterium, zakrystia zakończone trójkątnymi szczytami z otynkowanymi ostrołukowymi blendami w polu i niekiedy z prostokątnymi okienkami doświetlającymi poddasze.

Wnętrze: jednonawowe, z emporami w kształcie litery U obiegającymi nawę i dawniej transept (te ostatnie rozebrane). Empory podparte dwukondygnacyjnymi słupami drewnianymi o ozdobnej ciesiołce z zastrzałami, nabijanymi kołkami z dużymi główkami, podpierającymi drewnianą konstrukcję w formie ścianki obitej deskami ozdobionej płycinami zamkniętymi schodkowo i umieszczonymi na przemian z parami okien z witrażowym oszkleniem (jak w oknach nawy) uzyskujących światło z świetlików na strychu. Balustrada chóru pełna ramowo-płycinowa z profilowanym parapetem z pasem żabków pod nim. W nawie i nad emporami pułap drewniany deskowy.

Prezbiterium otwarte do nawy ostrołukiem, nakryte sklepieniem krzyżowym.

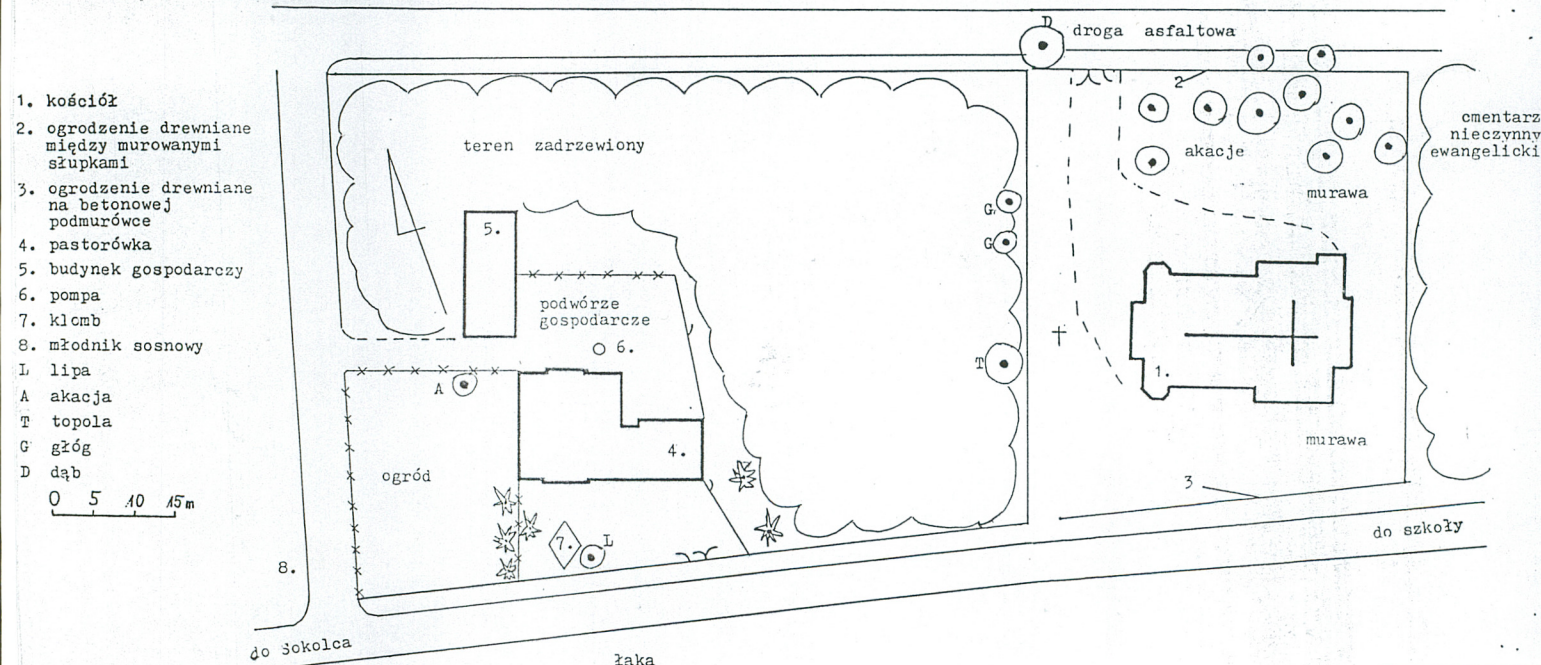
Wyposażenie: ołtarz główny z 1861r. sygnowany Zeyland, przywieziony po 1945 r. z Dźwierzewa pow. Kcynia, na wieży: 2 dzwony żeliwne z 1856r, zegar wieżowy firmy J.F. Weule Bockem z 1910r. Organy firmy Voelkner z Bydgoszczy, w prezbiterium 2 pary ornamentalnych witraży z czasu budowy kościoła.

Instalacje: wodno-kanalizacyjna, elektryczna, grzewcza-pieca akumulacyjne

Spis fotografii:

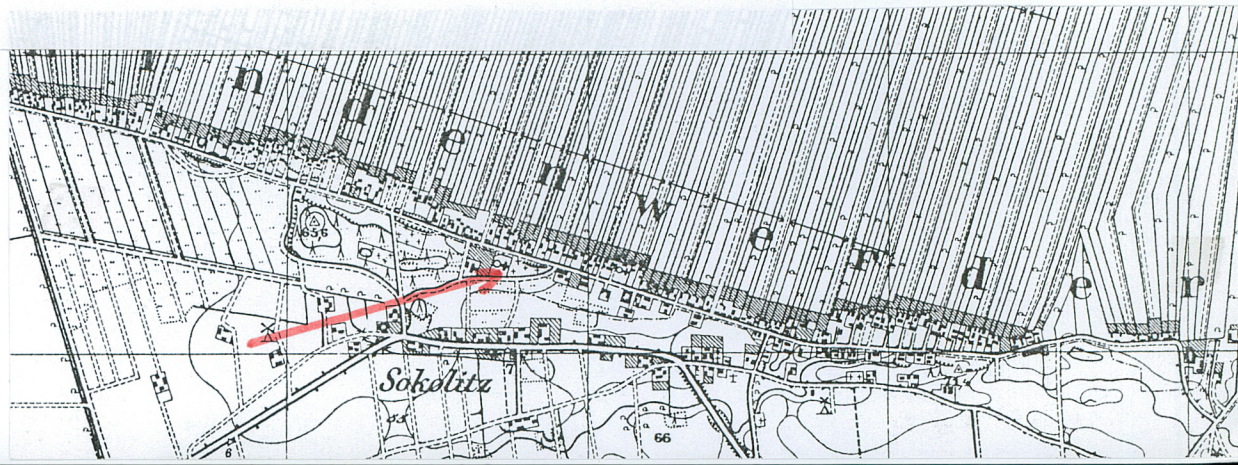
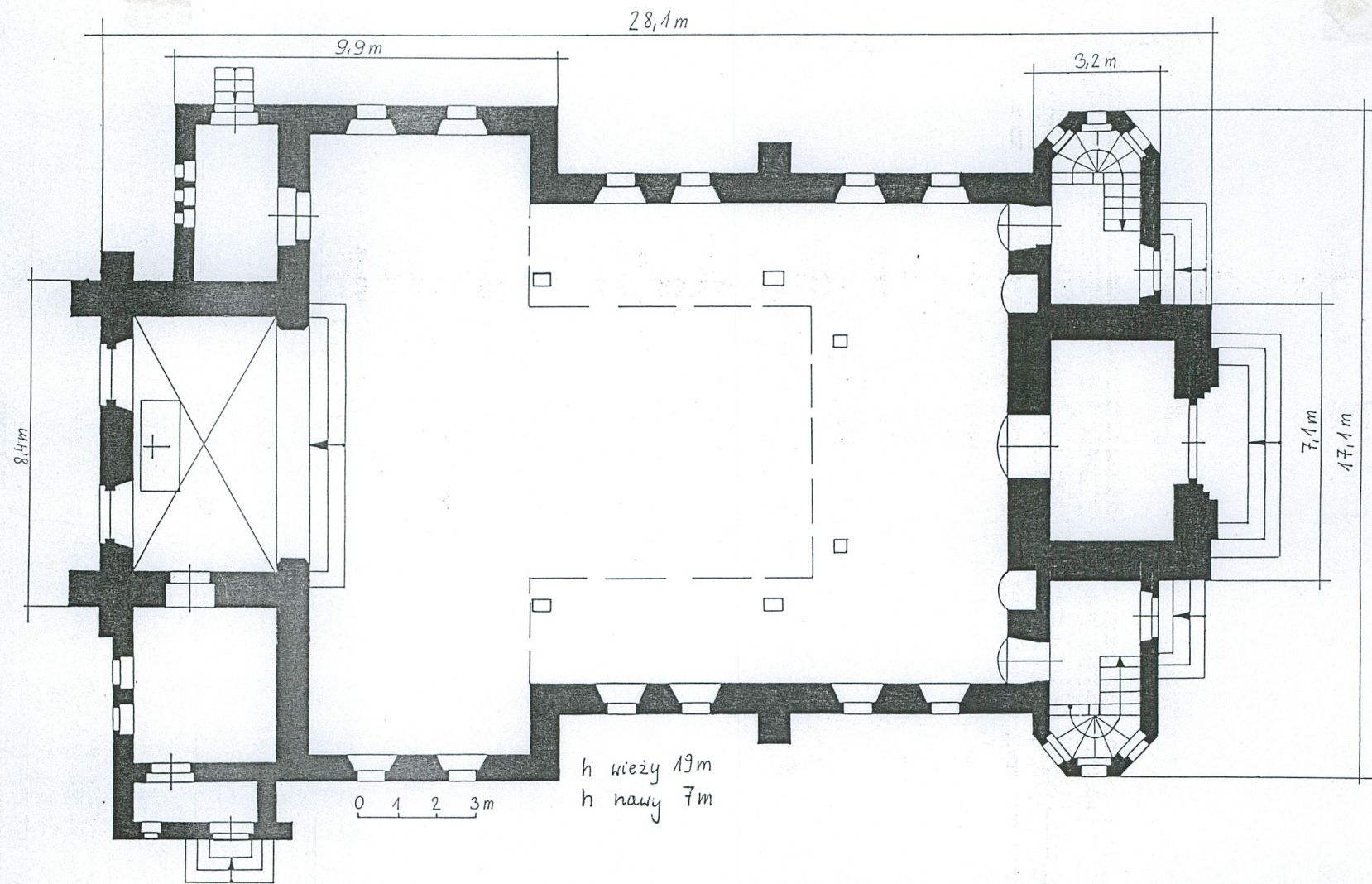
1. Widok ogólny od pd.
2. Elewacja pn.-zach.
3. Widok elewacji frontowej zach.
4. Fragment elewacji pd.
5. Widok na prezbiterium od pd.
6. Portal główny - elewacja zach.
7. Portal boczny - elewacja zach.
8. Wejście do salki przy transepcie od pd.
9. Okna w elewacji pd.
10. Wnętrze widok na prezbiterium
11. Fragment konstrukcji empor ściana pn.
12. Empory przy ścianie pd.
13. Sklepienie prezbiterium
14. Widok na chór
15. Pułap w nawie
16. Słup w narożniku pn.-zach.
17. Witraż w prezbiterium
18. Część zach. kościoła pod chórem
19. Słup na chórze
20. Dolna część konstrukcji wieży
21. Widok na sklepienie prezbiterium od strony strychu
22. Wieżba dachowa nad nawą
23. Drzwi z kruchty do nawy
24. Balustrada klatki schodowej
25. Drzwi na chórze

1. Miejscowość <u>Lipia Góra</u>	5. Obiekt (nazwa jak w karcie) <u>kościół ewangelicki ob. fil.p.w. Wniebowzięcia NMP</u>	6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) <u>sytuacja</u> <u>fotografie</u> <u>rzut</u> <u>fragment mapy niemieckiej 1:25000</u>
2. Gmina <u>Szamocin</u>		
3. Powiat <u>Chodzież</u>		
4. Województwo <u>wielkopolskie</u>		

Wkładkę założył: Bernadeta Piecuch VII.2003
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów WO SOZ Deleg. Piła

1878r.

1. Miejscowość Lipia Góra
 2. Gmina Szamocin
 3. Powiat Chodzież
 4. Województwo wielkopolskie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościół ewangelicki ob. fil.p.w.
Wniebowzięcia NMP

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie

4

5

6

Wkładkę założył: Bernadeta Piecuch VII.2003
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów WO SOZ Deleg. Piła

7

8

9

1. Miejscowość Lipia Góra
 2. Gmina Szamocin
 3. Powiat Chodzież
 4. Województwo wielkopolskie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościół ewangelicki ob. fil.p.w.
Wniebowzięcia NMP

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
fotografie

10

11

12

Wkładkę założył: Bernadeta Piecuch VII.2003
(imię, nazwisko, data)

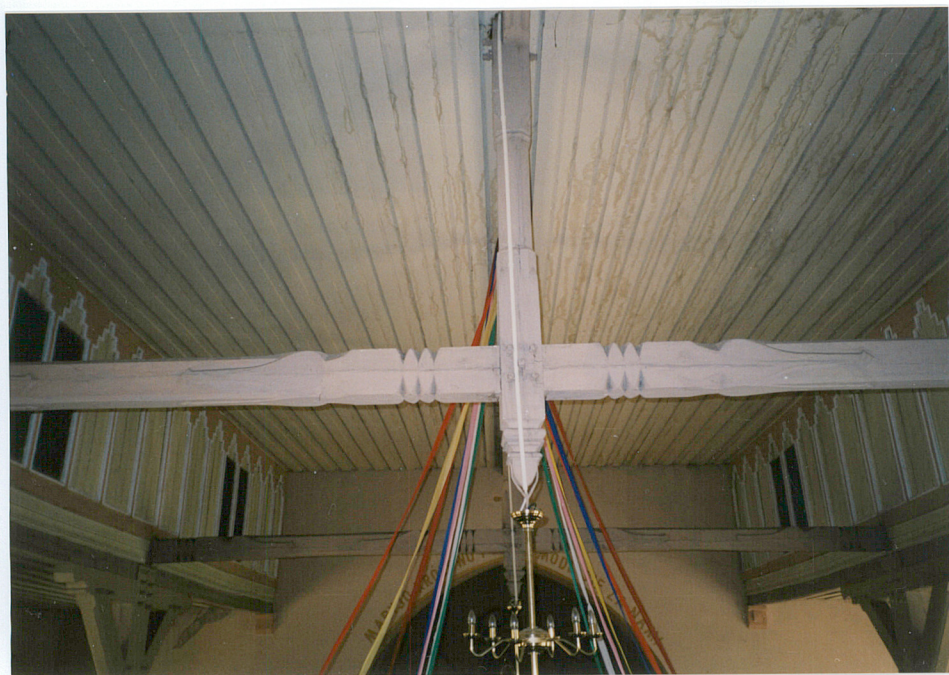
Miejsce przechowywania negatywów WO SOZ Deleg. Piła

13

14

15

16

1. Miejscowość Lipia Góra
 2. Gmina Szamocin
 3. Powiat Chodzież
 4. Województwo wielkopolskie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)
 kościół ewangelicki ob. fil.p.w.
 Wniebowzięcia NMP

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
 fotografie

17

18

19

Wkładkę założył: Bernadeta Piecuch VII.2003
 (imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów WO SOZ Deleg. Piła

20

21

22

1. Miejscowość Lipia Góra
 2. Gmina Szamocin
 3. Powiat Chodzież
 4. Województwo wielkopolskie

5. Obiekt (nazwa jak w karcie)
kościół ewangelicki ob. fil.p.w.
Wniebowzięcia NMP

6. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
 fotografie

23

24

25

Wkładkę założył: Bernadeta Piecuch VII.2003
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów WO SOZ Deleg. Piła